

יא ויהי | בימים ההם ויגדל משה ויצא אל-אחיו וירא בסבלתם וירא איש מצרי מכה איש-עברי מאחיו:

ויהי | בימים ההם ויגדל משה ויצא אל-אחיו וירא בסבלתם וירא איש מצרי מכה איש-עברי מאחיו: והיה ביומיא האנון ורבא משה ונפק לות אחוהי וחזא בפלחנהון וחזא גבר מצרי מחי לגבר יהודי מאחוהי:

יב ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויך את-המצרי ויטמנהו בחול:
ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויך את-המצרי ויטמנהו בחול:

ואתפני לכה ולכה ויחזא ארי לית גברא ומחא ית מצראא וטמריה בחלא:

יג ויצא ביום השני והנה שני-אנשים עברים נצים ויאמר לרשע למה תכה רעה:
ויצא ביום השני והנה שני-אנשים עברים נצים ויאמר לרשע למה תכה רעה:
ונפק ביומא תנינא והא תרין גבריין יהודאין נצן ואמר לחיבא למה את מחי לחברך:

יד ויאמר מי שמך לאיש שר ושפט עלינו הלהרגני אתה אמר כאשר הרגת את-המצרי ויירא משה ויאמר אכן נודע הדבר:

ויאמר מי שמך לאיש שר ושפט עלינו הלהרגני אתה אמר כאשר הרגת את-המצרי ויירא משה ויאמר אכן נודע הדבר:

ואמר מן שוין לגבר רב ודין עלנא הלמקטלי את אמר כמא דקטלתא ית מצראא ודחיל משה ואמר בקושטא אתידע פתגמא:

רש"י

(יא) ויגדל משה, והלא כבר כתב "ויגדל הילד" (לעיל פסוק י), אמר רבי יהודה ברבי אלעאי: הראשון לקומה, והשני לגדלה, שמנחו פרעה על ביתו. וירא בסבלתם, נתן עיניו ולבו להיות מיצר עליהם. איש מצרי, נוגש היה, ממנה על שוטרי ישראל והיה מעמידם מקרות הגבר למלאכתם. מכה איש עברי, מלקהו ורודהו. ובעלה של שלומית בת דברי היה, ונתן עיניו בה, ובלילה העמידו והוציאו מביתו, והוא חזר ונכנס לבית ובא על אשתו — כסבורה שהוא בעלה, וחזר האיש לביתו והרגיש בדבר, וכשראה אותו מצרי שהרגיש בדבר, היה מפהו ורודהו כל היום:

(יב) ויפן כה וכה, ראה מה עשה לו בבית ומה עשה לו בשדה. ולפי פשוטו — כמשמעו. וירא כי אין איש, שאין איש עתיד לצאת ממנו שיתגיר:

(יג) שני אנשים עברים, דתן ואבירם, הם שהותירו מן המן. נצים, מריבים. למה תכה, אף על פי שלא הפהו, נקרא רשע בהרמת יד (סנהדרין נח:). רעה, רשע כמותך:

(יד) מי שמך לאיש, והרי עודך נער. הלהרגני אתה אמר, מכאן אנו למדים שהרגו בשם המפרש. וירא משה, כפשוטו, ומדרשו: דאג לו על שראה בישראל רשעים דלטורין, אמר: מעתה שמא אינם ראויין להגאל. אכן נודע הדבר, כמשמעו, ומדרשו: נודע לי הדבר שהייתי תמה עליו: מה חטאו ישראל מכל שבעים אמות להיות נרדים בעבודת פרוך, אבל רואה

טו וישמע פרעה את-הדבר הזה ויבקש לתרג את-משה ויברח משה מפני פרעה וישב בארץ-מדין וישב על-הבאר:

וישמע פרעה את-הדבר הזה ויבקש לתרג את-משה ויברח משה מפני פרעה וישב בארץ-מדין וישב על-הבאר:

וישמע פרעה ית פתגמא הדין ובעא למקטל ית משה וערק משה מן קדם פרעה ויתיב בארעא דמדין ויתיב על בירא:

טז ולכהן מדין שבע בנות ותבאנה ותדלנה ותמלאנה את-הרהטים להשקות צאן אביהן:

ולכהן מדין שבע בנות ותבאנה ותדלנה ותמלאנה את-הרהטים להשקות צאן אביהן:
וירבא דמדין שבע בנן ואתאה ודלאה ומלאה ית רהטיא לאשקאה ענא דאביהן:

יז ויבאו הרעים ויגרשום ויקם משה ויושען וישק את-צאנם:
ויבאו הרעים ויגרשום ויקם משה ויושען וישק את-צאנם:
ואתו רעיא וטרדונון וקם משה ופרקנון ואשקי ית ענהן:

יח ותבאנה אל-רעואל אביהן ויאמר מדוע מהרתן בא היום:
ותבאנה אל-רעואל אביהן ויאמר מדוע מהרתן בא היום:
ואתאה לות רעואל אביהן ואמר מה דין אוחיתין למיתי יומא דין:

יט ותאמרן איש מצרי הצילנו מיד הרעים וגם-דלה דלה לנו וישק את-הצאן:
ותאמרן איש מצרי הצילנו מיד הרעים וגם-דלה דלה לנו וישק את-הצאן:
ואמר גברא מצראה שזכנא מיד רעיא ואף מדלא דלא לנא ואשקי ית ענא:

רשי

אני שהם ראויים לקב:

(טו) וישמע פרעה, הם הלשינו עלי. ויבקש לתרג את משה, מסרו לקוסטינר להרגו ולא שילטה בו החרב — הוא שאמר משה: "ויצלני מחרב פרעה" (שמות יח ד). וישב בארץ מדין, נתעכב שם כמו "וישב יעקב" (בראשית לו א). וישב על הבאר, לשון ישיבה, למד מיעקב שנוודג לו וזוגו על הבאר:

(טז) ולכהן מדין, רב שבהן, ופרש לו מעבורה זרה ונדוהו מאצלם. את הרהטים, את ברכות מרוצות המים העשויות בארץ:

(יז) ויגרשום, מפני הנדוי:

כ וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי-בְנֵי-יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי לָמָּה זֶה עֹשֶׂתֶנּוּ אֶת-הָאִישׁ קְרָאֵן לוֹ וַיֹּאכַל לֶחֶם:
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי-בְנֵי-יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי לָמָּה זֶה עֹשֶׂתֶנּוּ אֶת-הָאִישׁ קְרָאֵן לוֹ וַיֹּאכַל לֶחֶם:
 וַיֹּאמֶר לְבִנְיָמִין וְאֵן הוּא לָמָּה דָנָן שְׂבָקְתִין יֵת גְּבֵרָא קָרָן לִיה וַיְכֹוּל לְחֵמָא:
כא וַיֹּאֶל מֹשֶׁה לְשַׁבַּת אֶת-הָאִישׁ וַיִּתֵּן אֶת-צַפְרָה בְּתוֹ לְמֹשֶׁה:
 וַיֹּאֶל מֹשֶׁה לְשַׁבַּת אֶת-הָאִישׁ וַיִּתֵּן אֶת-צַפְרָה בְּתוֹ לְמֹשֶׁה:
 וַיְצַבֵי מֹשֶׁה לְמִיתָב עִם גְּבֵרָא וַיְהִיב יֵת צַפְרָה בְּרִתִּיהָ לְמֹשֶׁה:
כב וַתֵּלֶד בֶּן וַיִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ גְּרָשָׁם כִּי אָמַר גַּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נֹכְרִיָה:
 וַתֵּלֶד בֶּן וַיִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ גְּרָשָׁם כִּי אָמַר גַּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נֹכְרִיָה:
 וַיִּלְיֵדֵת בֶּר וַיִּקְרָא יֵת שְׁמִיהָ גְּרָשָׁם אַרְי אָמַר דִּיר הוּיִיתִי בְּאַרְע נֹכְרָאָה: פ

כג וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיֹּאנְחֻוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל מִן-הָעֲבָדָה וַיִּזְעַקוּ
 וַתַּעַל שׁוֹעַתָם אֶל-הָאֱלֹהִים מִן-הָעֲבָדָה:
כד וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיֹּאנְחֻוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל מִן-הָעֲבָדָה וַיִּזְעַקוּ וַתַּעַל שׁוֹעַתָם
 אֶל-הָאֱלֹהִים מִן-הָעֲבָדָה:
כה וַהֲוֶה בַיּוֹמֵיָא סַגִּיאָא הָאֲנֹן וּמִית מֶלְכָא דְּמִצְרַיִם וַאֲתַנְחֻוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן פְּלִחְנָא דְּהֹוָה קָשִׁי עַלִּיהֹון
 וַיִּזְעַקוּ וּסְלִיקַת קַבְלָתְהֹון לְקָדָם יֵי מִן פְּלִחְנָא:
כו וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת-נַאֲקָתָם וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת-בְּרִיתוֹ אֶת-אַבְרָהָם אֶת-יִצְחָק
 וְאֶת-יַעֲקֹב:
כז וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת-נַאֲקָתָם וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת-בְּרִיתוֹ אֶת-אַבְרָהָם אֶת-יִצְחָק וְאֶת-יַעֲקֹב:
כח וַשְׁמִיעַ קָדָם יֵי יֵת קַבְלָתְהֹון וּדְכִיר יֵי יֵת קִימִיהָ דְּעִם אַבְרָהָם דְּעִם יִצְחָק וּדְעִם יַעֲקֹב:

רש"י

(כ) לָמָּה זֶה עֹשֶׂתֶנּוּ, הפיר בו שהוא מזרעו של יעקב — שְׁהֵמִים עוֹלִים לְקִרְאָתוֹ. וַיֹּאכַל לֶחֶם, שָׁמָּא יִשָּׂא אַחַת מִכֶּם, כְּמָה דְּאֵת אָמַר: "כִּי אִם הִלְחֵם אֲשֶׁר הוּא אוֹכֵל" (בראשית טו ז):

(כא) וַיֹּאֶל, כְּתַרְגוּמוֹ (סְפָרִים אַחֲרִים: כְּמִשְׁמָעוֹ), וְדוּמָה לוֹ: "הוֹאֶל-נָא וְלִין" (שופטים יט ז), "וְלוֹ הוֹאֶלְנוּ" (יהושע ז ט), "הוֹאֶלְתִּי לְדַבֵּר" (בראשית יח א), וּמְדַרְשׁוֹ: לְשׁוֹן 'אֶלְהָ', נִשְׁבַּע לוֹ שֶׁלֹּא יִזוּז מִמְדִּין כִּי אִם בְּרִשׁוֹתוֹ (נדרים סה):

(כג) וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם, שְׁהִיָּה מֹשֶׁה גַר בְּמִדְיָן, וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם" וְהִצְרִיכוּ יִשְׂרָאֵל לְתַשׁוּעָה, "וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֶה וְגוֹ", וּבָאֵת תַּשׁוּעָה עַל יָדוֹ, וּלְכַף נִסְמְכוֹ פְּרִשׁוֹת הַלְלוּ. בְּרִש"י יִשְׁוֹן. וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם, נִצְטָרַע וְהָיָה שׁוֹחֵט תַּיִנוֹקוֹת יִשְׂרָאֵל וְרוֹחֵץ בְּדָמָם:

(כד) נַאֲקָתָם, 'צַעֲקָתָם'. וְכֵן: "מַעִיר מֵתִים וְנֹאֲקוּ" (איוב כד יב). אֵת בְּרִיתוֹ אֵת אַבְרָהָם, עִם אַבְרָהָם:

כֹּה וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּדַע אֱלֹהִים:

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּדַע אֱלֹהִים:

וַיְגַלֵּי קֶדֶם יְיָ שֶׁעָבֹדָא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַר בְּמִימְרֵיהָ לְמַפְרָקְהוֹן יְיָ: ם רביעי

רש"י

(כה) וַיֵּדַע אֱלֹהִים, נָתַן עֲלֵיהֶם לֵב וְלֹא הֶעֱלִים עֵינָיו: